

(Фонд стратешке културе, 10.5.2010)

Обим робне размене између две земље досегао је ниво од преко 30 милијарди долара, и одлучено је да се он за пет година подигне до 100 милијарди долара. Русија је инвестирала у турску економију преко четири милијарде долара, Турска у Русију преко шест милијарди долара. Са своје стране, Русија обезбеђује око 70 процената потреба Турске у енергетским ресурсима. Две стране су се такође договориле о сарадњи у сфери атомске енергетике (претпоставља се да ће Русија изградити у Турској једну, или неколико, атомских електрана). Постоји обострана заинтересованост за то, да територија Турске постане један од основних транзитних путева за руске енергенте. Укратко, руско-турски односи подижу се на квалитативно нов ниво.

Бурно развијајућа трговинско-економска и енергетска сарадња између Русије и Турске диктира потребу за повећањем нивоа узајамних односа две земље и у политичкој сфери. Ради се, у првом реду, о озбиљним проблемима у турско-јерменским и турско-израелским односима. У исто време скрећу на себе пажњу дипломатски кораци Турске, који имају за циљ повећање њеног геополитичког значаја у црноморско-каспијском региону.

Посебно место у разговорима Дмитрија Медведева у Анкари биће посвећено проблемима регионалне безбедности и стабилности на Кавказу. Улога тог региона, који представља значајну транзитну територију која спаја раздвајајући тај основни за Евроазију комуникациони систем трију мора кроз који пролазе, или треба да прођу, нафтоводи, гасоводи, саобраћајнице, у последње време – а након разрешења конфликтних чворова на Балкану – озбиљно је порасла.

Предмет разматрања руског и турског лидера ће бити и „Платформа за стабилност и сарадњу на Кавказу“, коју је покренула Турска у току посете Русији турског премијера Реџепа Ердогана 13. августа 2008. године. По мишљењу турског премијера, Платформа „претпоставља стварање међународне организације, која ће своје напоре фокусирати на стварање опште безбедности у Кавкаском региону и на сарадњу у испорукама енергената“. Таква организација, по мишљењу Анкаре, треба да укључи пет земаља региона – Русију, Турску, Азербејџан, Грузију и Јерменију.

„Платформа за стабилност и сарадњу“ у тренутку њеног покретања, имала је четири озбиљна недостатка:

а) није узела у обзир све негативне последице искључивања Ирана из будуће организације; б) није узела у обзир степен неповерења Јерменије према било којим турским иницијативама; в) није узела у обзир политику Азербејџана у односу на било које предлоге и пројекте који укључују евентуалну сарадњу са Јерменијом; г) она није узела у обзир последице августовског рата на Кавказу.

Упоредо с тиме, „Платформа за стабилност и сарадњу на Кавказу“ указује на тежње Анкаре да Турску претвори у регионалну државу истовремено на Балкану, Кавказу, Централној Азији и Блиском Истоку и на тај начин поврати некада припадајући јој статус велике силе. Како је недавно истакао министар иностраних послова Турске Ахмет Давутоглу, основни циљ турске спољне политике у овом столећу јесте – процват отоманског Балкана као центра светске политике.

Посебну пажњу заслужују промене у политици Анкаре у оквиру њених односа са Израелом, Исламском Републиком Иран, Русијом и Јерменијом.

На пример, у октобру 2009. године Турска је одустала од свог давно још планираног учешћа у маневрима војно-ваздухопловних снага са Израелом. Практично истовремено је дошло до посете Техерану премијера Турске Ердогана. Турска и Иран су потписали меморандум о узајамном разумевању по питању сектора нафте и гаса. Према том документу, Турска ће добити право да продаје 17,5 милијарди кубика гаса годишње са највећег налазишта у свету Јужни Парс.

Након потписивања тог споразума, ирански гас је доспео на прво место као основна ресурсна база за пројекат гасовода Nabucco, потиснувши туркменски, ирански и азербејџански. Експерти истичу да у првој етапи реализације пројекта за обилато попуњавање гасовода Nabucco има оног гаса који Турска намерава да купије са Јужног Парса. А то значи да тај гасовод, који би требало да створи за ЕУ маршруту за транспорт гаса из Каспијског региона мимо Русије, може добити чврсту ресурсну базу.

Нема сумње да ће у Анкари Дмитриј Медведев разматрати са турским руководством

најшири спектар питања регионалне безбедности.

Иако су интереси Русије и Турске на низу праваца међународне политике, као и њихови прилази проблемима националне безбедности умногоме различити, постоји читав низ значајних задатака које ће те државе-партнери, несумњиво, решавати заједнички.

Давид Ованнисјан је изванредни и опуномоћени амбасадор Републике Јерменије, професор, директор Центра за истраживање проблема културе и цивилизације при Јереванском државном универзитету.

<http://rs.fondsk.ru/article.php?id=3016>